

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia listopada 2010 r.

P a n i

Anna MAŚLANKA

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Rokicinach

**LLO-4101-13-02/2010
P/10/098**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi przeprowadziła w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rokicinach (zwanym dalej „GOPS” lub „Ośrodkiem”) kontrolę przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 sierpnia 2008 r. do 30 września 2010 r. oraz działań Ośrodka wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2007-2010 (do 30 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 19 października 2010 r. - Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kierownik niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła działalność GOPS w badanym zakresie, pomimo stwierdzenia uchybień, które dotyczyły:

- braku monitorowania udzielania przez organy właściwe dłużników odpowiedzi w sprawie wnioskowanych przez Ośrodek działań wobec dłużników,

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701, ze zm.

- nieprzekazania do komorników danych o poinformowaniu Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych,
 - niewystępowania do Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim o przedstawienie informacji o możliwościach aktywizacji zawodowej dłużników z tytułu zaliczek alimentacyjnych,
 - opóźnień w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych i alimentacyjnych,
 - braku należytej staranności przy sporządzaniu i przekazywaniu sprawozdań kwartalnych.
1. Zagadnienia objęte niniejszą kontrolą Ośrodek realizował na podstawie upoważnień wydanych Pani Kierownik i pracownikowi GOPS Pani Annie Dziubałtowskiej przez Wójta Gminy Rokiciny w związku z ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz o zaliczce alimentacyjnej² (zwanej dalej „ustawą o zaliczce alimentacyjnej”), a następnie ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów³ (zwanej dalej „ustawą o pomocy”).

W okresie od 1 sierpnia 2008 r. do 30 września 2010 r. do Ośrodka złożono 64 wnioski o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym 17 dotyczyło okresu świadczeniowego 2010/2011. Na podstawie tych wniosków wydano w tym czasie 53 decyzje przyznające świadczenia (w tym 7 na okres 2010/2011) i 1 odmawiającą (w 2008 r.). W wymienionym okresie GOPS wypłacił świadczenia alimentacyjne w łącznej kwocie 200.445 zł, sfinansowane środkami dotacji z budżetu państwa. Koszty obsługi funduszu alimentacyjnego wyniosły łącznie 18.066 zł (w tym 11.445 zł z tytułu działań podjętych wobec dłużników alimentacyjnych), przy czym kwota 6.013 zł pokryta została środkami dotacji z budżetu państwa, a 12.053 zł stanowiły środki własne Gminy Rokiciny.

GOPS prawidłowo wydał decyzje w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Analiza dokumentów dotyczących 20 postępowań z okresu świadczeniowego 2008/2009 oraz 21 z okresu 2009/2010 wykazała bowiem, że świadczenia przyznano osobom do tego uprawnionym, na podstawie wniosków zawierających dane wymagane art. 15 ust. 3 „ustawy o pomocy”, do których załączone zostały dokumenty, o których mowa w art. 15 ust. 4 tej ustawy, a decyzje te spełniały

² Dz. U. z 2005 r. Nr 86, poz. 732, ze zm.

³ Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7, ze zm.

wymogi art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴ (dalej kpa).

Przyznane świadczenia wypłacone zostały po doręczeniu decyzji wierzycielom.

Wszystkie badane decyzje wydano z zachowaniem terminów określonych w art. 20 ust. 4 i 5 „ustawy o pomocy” i niezwłocznie przekazano uprawnionym osobom oraz komornikom prowadzącym postępowanie egzekucyjne.

W dniu wydania decyzji Ośrodek wystąpił również do organów właściwych dłużników alimentacyjnych, zamieszkujących poza terenem Gminy Rokiciny (11 postępowań z okresu 2008/2009 i 13 z okresu 2009/2010), o podjęcie działań wobec dłużników, określonych w „ustawie o pomocy”. W 5 przypadkach (łącznie z obu okresów świadczeniowych) organy te jednak nie poinformowały Ośrodka o realizacji i efektach takich działań. W związku z tym GOPS w czasie kontroli NIK powtórnie wystąpił do tych organów o przesłanie stosownych informacji. W złożonym wyjaśnieniu Pani Kierownik stwierdziła, że sytuacja ta wynikała z braku bieżącego monitorowania przez GOPS udzielania przez organy właściwe dłużników odpowiedzi dotyczących działań wobec dłużników alimentacyjnych.

W przypadku postępowań, w których dłużnicy zamieszkiwali na terenie Gminy Rokiciny (9 z okresu 2008/2009 i 8 z okresu 2009/2010), Ośrodek – zgodnie z art. 5 ust. 1 „ustawy o pomocy” - terminowo przekazał komornikom prowadzącym postępowanie egzekucyjne informacje, mogące mieć wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, a wynikające z przeprowadzonych wywiadów alimentacyjnych i odebranych oświadczeń majątkowych. Wypełniając obowiązek informowania m.in. komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach, zawarty w art. 6 ww. ustawy, GOPS przekazał także do komorników m.in. dane dotyczące skierowania zawiadomień do prokuratury i wystąpienia z wnioskami do Starosty Tomaszowskiego o zatrzymanie prawa jazdy. W ramach takich działań nie przesłano jednak do komorników danych o poinformowaniu przez GOPS (na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy) Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim o potrzebie aktywizacji zawodowej 5 dłużników alimentacyjnych z okresu 2008/2009 i 6 z okresu 2009/2010, niemogących wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia. W złożonym wyjaśnieniu Pani Kierownik stwierdziła, że wynikało to z przeoczenia, iż obowiązek ten dotyczył także działań Ośrodka, realizowanych na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 2 tej ustawy.

⁴ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, ze zm.

2. W okresie 2008-2010 (do 30.09.) liczba dłużników alimentacyjnych Gminy Rokiciny wzrosła z 17 (na 31.12.2007 r.) do 26 osób (na 30.09.2010 r.), a ich zobowiązania wobec Skarbu Państwa - z tytułu wypłaconych osobom upoważnionym świadczeń – wynosiły na dzień 30 września 2010 r. 286.182 zł i były większe o 135.139 zł (89,5%) od stanu na dzień 31.12.2007 r. (151.042 zł).

GOPS podejmował wobec dłużników alimentacyjnych właściwe działania wymagane „ustawą o pomocy” i „ustawą o zaliczce”, mające na celu skuteczną egzekucję zadłużenia z tytułu wypłaconych zaliczek i świadczeń alimentacyjnych. Dotyczyły one przeprowadzania wywiadów alimentacyjnych i środowiskowych, współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Tomaszowie Mazowieckim, Starostą Tomaszowskim i komornikami oraz składania zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa określonego w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny⁵. Jedynie w przypadku dłużników z tytułu zaliczek alimentacyjnych niemogących wywiązać się ze swych zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tomaszowie Mazowiecki, Ośrodek nie wystąpił do tego Urzędu o przedstawienie informacji o możliwościach ich aktywizacji zawodowej, co stanowiło naruszenie przepisu art. 4 ust. 2 pkt 1 „ustawy o zaliczce”.

Również w celu zapewnienia skuteczności egzekucji zadłużenia, zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 2a ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych⁶ oraz art. 8a „ustawy o pomocy”, w okresie od 3 lutego 2009 r. do 14 września 2010 r., 13 razy przekazane zostały do rejestru dłużników dane o osobach, których zadłużenie z tego tytułu wystąpiło w okresie dłuższym niż sześć miesięcy. Działania te jednak były mało skuteczne, ponieważ w czasie od 1 sierpnia 2008 r. do 30 września 2010 r. od dłużników alimentacyjnych Gminy Rokiciny wyegzekwowano 30.513 zł, co stanowiło zaledwie 15,2% kwoty świadczeń wypłaconych w tym okresie, przy czym środki te nie zostały pozyskane w związku z zamieszczeniem zobowiązanych w rejestrze dłużników.

Analiza działań GOPS podejmowanych wobec wszystkich dłużników alimentacyjnych Gminy Rokiciny z okresów świadczeniowych od 2006/2007 do 2009/2010 oraz dłużników alimentacyjnych zamieszkujących na terenie tej Gminy

⁵ Dz. U Nr 88, poz. 553, ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 50, poz. 424, ze zm. Ustawa ta uchylona została z dniem 14.06.2010 r. przez ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (...) Dz. U. Nr 81, poz. 530.

w okresie 2008/2009 i 2009/2010, których wierzyciele byli z terenu innych gmin, wykazała m.in., że:

- z dłużnikami gminy Rokiciny, których miejsca zamieszkania były znane Ośrodkowi, przeprowadzono wywiady środowiskowe i alimentacyjne oraz odebrano oświadczenia majątkowe, przy czym w przypadku wszystkich wywiadów dokonano tego w okresie od 33 do 143 dni od przyznania świadczenia. Na podstawie 14 wniosków, złożonych przez organy wierzyciela inne niż Gmina Rokiciny, Ośrodek przeprowadził wywiady alimentacyjne i odebrał oświadczenia majątkowe od 6 dłużników (pozostałych 8 dłużników nie zgłosiło się na wywiad), jednak w dwu przypadkach nastąpiło to również po ponad 30 dniach, tj. 54 i 68 od otrzymania wniosku. Działania takie były niezgodne z art. 35 kpa.

W wyjaśnieniu złożonym w trakcie niniejszej kontroli Pani Kierownik stwierdziła, że przyczyną tych opóźnień było przeciążenie obowiązkami służbowymi pracowników przeprowadzających wywiady, którzy prowadzili również inne sprawy.

- w przypadku 6 dłużników alimentacyjnych, którzy nie mogli wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, GOPS - zgodnie z art. 5 ust 2 pkt 1 „ustawy o pomocy” - zobowiązał ich do zarejestrowania się jako bezrobotny lub poszukujący pracy, przy czym tylko 1 z nich zarejestrował się, ale w związku z niepotwierdzeniem gotowości podjęcia pracy został z tej ewidencji wyłączony,
 - w wyniku działań Ośrodka dotyczących aktywizacji zawodowej 5 dłużników z okresu 2008/2009 i 5 z okresu 2009/2010 zatrudnienie podjął tylko 1, przy czym zgłoszeni do aktywizacji dłużnicy z okresu 2009/2010 w trakcie niniejszej kontroli uczestniczyli w działaniach z tym związanych,
 - w związku z zaistnieniem przesłanek określonych w art. 5 ust. 3 pkt 1, 2 i 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów GOPS skierował wnioski do prokuratury (7 w okresie 2008/2009 i 10 w okresie 2009/2010) o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 § 1 – Kodeksu karnego oraz do Starosty Tomaszowskiego (7 w okresie 2008/2009 i 7 w okresie 2009/2010) o zatrzymanie prawa jazdy.
3. Ośrodek, realizując obowiązek wynikający z art. 31 ust. 4 „ustawy o pomocy”, sporządzał i przekazywał kwartalne sprawozdania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do

alimentów⁷. Kontrola 7 takich sprawozdań (za okres od IV kwartału 2008r. do I półrocza 2010r.) wykazała, że 2 z nich (za IV kwartał 2008 r. i II kwartał 2010 r.) zostały przekazane z kilkudniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 2 powołanego rozporządzenia, co było spowodowane – jak stwierdziła Pani Kierownik w wyjaśnieniu złożonym w trakcie kontroli NIK - koniecznością ich uzgodnienia z pracownikiem realizującym zagadnienia dotyczące świadczeń rodzinnych, który przebywał na zwolnieniu lekarskim.

Sprawozdania te zawierały dane niezgodne z ewidencją księgową oraz z dokumentacją źródłową. W 6 z nich zawarte zostały dane o dochodach własnych gminy Rokiciny z tytułu świadczeń zwróconych przez dłużników alimentacyjnych, niewynikające z ewidencji księgowej, w 5 podano ilości podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych odbiegające od dokumentacji źródłowej, a w 2 zawyżono wysokość planowanych wydatków z budżetu państwa w rozdziale 85212.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- zapewnienie bieżącego uzyskiwania od organów właściwych dłużnika odpowiedzi w sprawie wnioskowanych przez Ośrodek działań wobec dłużnika alimentacyjnego,
- przekazywanie do komorników danych o poinformowaniu Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego,
- przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych zgodnie z terminami określonymi w art. 35 kpa,
- sporządzanie kwartalnych sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w „ustawie o pomocy” na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej i dokumentacji źródłowej oraz terminowe ich przekazywanie do Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Kierownik w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

⁷ Dz. U. Nr 173, poz. 1075,

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Kierownik prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.